

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

**ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ
ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΑΙ
ΑΝΔΡΙΚΟΥ ΦΥΛΟΥ, σχετικά με την πρόταση νόμου (υπ' αριθμόν 2200)
που αφορά τα περιστατικά συντροφικής βίας και τις επιπτώσεις τους στα
παιδιά και την πρόταση νόμου (υπ' αριθμόν 2201) που στοχεύει στη δράση
κατά της βίας εναντίων των γυναικών.**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΝΕΦΕΛΗ ΚΑΨΑΛΗ

Ξ2017057

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΟΛΙΤΗΣ, Αναπληρωτής Καθηγητής

ΦΩΤΕΙΝΗ ΚΑΡΛΑΦΤΗ, μέλος ΕΕΔΙΠ

Κέρκυρα,

Μάρτιος, 2021

**Τίτλος: ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ
ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΔΡΙΚΟΥ
ΦΥΛΟΥ, σχετικά με την πρόταση νόμου (υπ' αριθμόν 2200) που αφορά τα
περιστατικά συντροφικής βίας και τις επιπτώσεις τους στα παιδιά και την
πρόταση νόμου (υπ' αριθμόν 2201) που στοχεύει στη δράση κατά της βίας
εναντίων των γυναικών.**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

1. Μετάφρασμα.....	6
1.1. Εισαγωγή.....	6
1.2. Συνθετική παρουσίαση των προτάσεων.....	7
1.3. Ενίσχυση των υπαρχόντων μεθόδων και εργαλείων.....	9
2. Πρωτότυπο.....	15
2.1. Introduction.....	15
2.2. Synthèse des propositions.....	16
2.3. Renforcer les dispositifs et les outils existants.....	17
3. Μεταφραστικός σχολιασμός.....	23
3.1.Εισαγωγή.....	23
3.2. Πραγματολογικά σχόλια.....	23
3.3. Μεταφραστικά σχόλια.....	24
3.4. Επίλογος.....	27
4. Ιστογραφία και βιβλιογραφία.....	28

Πρόλογος

Το παρόν αποτελεί Πτυχιακή Εργασία της Νεφέλης Καψάλη, προπτυχιακής φοιτήτριας του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου και αποτελείται από μία ενημερωτική έκθεση της γαλλικής Εθνοσυνέλευσης. Η έκθεση αναφέρεται στα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα ευκαιριών μεταξύ του γυναικείου και ανδρικού φύλου, σχετικά με την πρόταση νόμου (υπ' αριθμόν 2200) που αφορά τα περιστατικά συντροφικής βίας και τις επιπτώσεις τους στα παιδιά και την πρόταση νόμου (υπ' αριθμόν 2201) που στοχεύει στη δράση κατά της βίας εναντίων των γυναικών. Σημειώνεται ότι πρόκειται για μετάφραση από τη γαλλική προς την ελληνική γλώσσα και ακολουθεί ο σχολιασμός. Η επιλογή του θέματος βασίστηκε στη διαχρονική σημασία του ζητήματος που ανέκαθεν απασχολούσε όλους τους ανθρώπους και όλα τα έθνη, τη βία κατά των γυναικών. Θεωρήθηκε, λοιπόν, σημαντικό να μελετηθούν οι νέοι νόμοι και τα νέα μέτρα που εξετάζει η Γαλλία, προκειμένου να μειωθούν τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας και να υπάρξουν τρόποι προστασίας και στήριξης των θυμάτων. Στόχος είναι η ενημέρωση σχετικά με το παραπάνω ζήτημα αλλά και η παρατήρηση της συμπεριφοράς του μεταφραστή και των μεταφραστικών μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν. Στη συνέχεια ακολουθούν το μετάφρασμα της ενημερωτικής έκθεσης, το πρωτότυπο κείμενο και ο μεταφραστικός σχολιασμός.

1. Μετάφρασμα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2017, 130 γυναίκες και 21 άνδρες δολοφονήθηκαν από τον/την σύντροφό τους.

Το 2018, 121 γυναίκες και 28 άνδρες δολοφονήθηκαν από τον/την σύντροφό τους.

Το 2019, μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου, 111 γυναίκες δολοφονήθηκαν από τον/την σύντροφό τους⁽¹⁾.

111 γυναίκες δολοφονήθηκαν από την αρχή του έτους και οι αριθμοί αυτοί τονίζουν ξεκάθαρα τη σοβαρότητα της κατάστασης. Η ενδοοικογενειακή βία σκοτώνει και πρέπει να δράσουμε πιο γρήγορα και πιο δυναμικά.

Εκτιμάται ότι κατά μέσο όρο, 220 000 γυναίκες ετησίως πέφτουν θύματα σωματικής και/ή σεξουαλικής βίας από τον πρώην ή νυν σύντροφό τους. Αυτοί οι αριθμοί πρέπει δίχως αμφιβολία να θεωρηθούν ως μια ελάχιστη εκτίμηση και δεν συμπεριλαμβάνουν το σύνολο των μορφών βίας (ψυχολογική, οικονομική, διοικητική κ.ά.). Επιπλέον, σύμφωνα με την έρευνα εθνικής εμβέλειας σχετικά με τη βία προς τις γυναίκες στη Γαλλία (ENVEFF), η οποία πραγματοποιήθηκε το 2000, κάθε χρόνο, σχεδόν το 10% των γυναικών των οποίων η ηλικία κυμαίνεται από 20 έως 59 έχει δεχθεί βία από τους συντρόφους του.

Πρόκειται λοιπόν για μια πραγματικότητα, που αγγίζει σχεδόν μία στις έξι γυναίκες, ενάντια στην οποία πρέπει να παλέψουμε με αποφασιστικότητα και σθένος. Η Κυβέρνηση έχει καταστήσει την ισότητα μεταξύ του γυναικείου και ανδρικού φύλου ως τον μεγάλο αγώνα της πενταετίας και αυτή τη χρονιά, αυτή η αφοσίωση εκφράζεται μέσω μιας νέας δράσης : την οργάνωση της Grenelle* ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία στις 3 Σεπτεμβρίου του 2019.

Παράλληλα προς τις διαβουλεύσεις, τον προβληματισμό και την κατάθεση προτάσεων, στις 28 Αυγούστου του 2019, κατατέθηκαν από τον κ. Aurélien Pradié και την κα. Valérie Boyer δύο προτάσεις νόμου, με στόχο την κινητοποίηση ενάντια στη βία κατά των γυναικών στα πλαίσια μιας κακοποιητικής σχέσης⁽²⁾. Δεδομένης της κρίσιμης σημασίας αυτού του ζητήματος, η Επιτροπή θέλησε να επιληφθεί αυτών των δύο προτάσεων νόμου που τίγουν κατά κύριο λόγο τέσσερα ζητήματα : τη βελτίωση των μεθόδων προστασίας των θυμάτων, την ενίσχυση εντοπισμού των δραστών, την προστασία των παιδιών και τον ορισμό της ενδοοικογενειακής βίας ως έννοια του αστικού και ποινικού δικαίου.

Μέσα από αυτές τις δύο προτάσεις νόμου, η εισηγήτριά σας θέλησε να προσεγγίσει το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας με πρακτικό τρόπο ώστε να βελτιώσει συγκεκριμένα σημεία των διαδικασιών, μέσω μιας πιο εκτενούς ανάλυσης του ζητήματος. Σκοπός ήταν η παρουσίαση στοιχείων μελέτης που θα μπορούσαν να εμπλουτίσουν αποτελεσματικά τον αγώνα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της Grenelle ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία και που πρέπει να είναι το σημείο αφετηρίας μιας πραγματικής εθνικής ανάκαμψης.

(1) Αριθμός που απορρέει από καταγραφή που πραγματοποιήθηκε από την ακτιβιστική φεμινιστική συλλογικότητα «*Féminicides par compagne ou ex*».

(2) Πρόταση νόμου της κας Valérie Boyer υπ' αριθμόν 2200 που αφορά τα περιστατικά συντροφικής βίας και τις επιπτώσεις τους στα παιδιά και πρόταση νόμου του κ. Aurélien Pradié υπ' αριθμόν 2201 που στοχεύει στη δράση κατά της βίας εναντίων των γυναικών.

*πολιτικός διάλογος που πραγματοποιείται για πολύ σημαντικά ζητήματα.

Η εισηγήτριά σας διατυπώνει 19 προτάσεις με σκοπό την ενίσχυση και την προσαρμογή των διατάξεων των προτάσεων νόμου. Οι νομοθετικές και κανονιστικές πράξεις είναι ήδη πλούσιες, ενώ εξειδικευμένες ομάδες εργασίας έχουν δραστηριοποιηθεί στο πλαίσιο της Grenelle ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία και θα παρουσιάσουν τις προτάσεις τους το αργότερο μέχρι τέλη Νοεμβρίου. Έτσι, επέλεξε να ευνοήσει την ενίσχυση της εφαρμογής των ήδη υπαρχόντων μέσων και να μην προσθέσει νέες μεθόδους για την κάλυψη πιθανών προβλημάτων ή για την άρση των υπαρχόντων εμποδίων.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Σύσταση υπ' αριθμ. 1: συνεχιζόμενη εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών και οργάνων της τάξης σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία και ενίσχυση του επιχειρησιακού σκέλους μέσω της παροχής χρήσιμων εργαλείων και διαδικασιών αναφοράς προσαρμοσμένων στις ανάγκες των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Σύσταση υπ' αριθμ. 2: ευρύτερη διάδοση των υπαρχόντων προγραμμάτων εκπαίδευσης και εργαλείων σχετικών με την ιδιαιτερότητα των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας στο σύνολο των αρμόδιων για την αντιμετώπιση αυτού του είδους βίας ή σε όσους ενδέχεται να εντοπίσουν ή να συνοδεύσουν ένα θύμα.

Σύσταση υπ' αριθμ. 3: χρήση του μοντέλου του κέντρου υποδοχής έκτακτης ανάγκης για θύματα επιθέσεων (CAUVA) του Bordeaux με σκοπό την ανάπτυξη της δυνατότητας υποβολής μήνυσης στο νοσοκομείο και την ενίσχυση αυτής της διαδικασίας μέσω της δυνατότητας συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων χωρίς κατάθεση μηνυτήριας αναφοράς.

Σύσταση υπ' αριθμ. 4: ανάπτυξη της ανταλλαγής καλών πρακτικών και της θέσπισης διαδικαστικών πρωτοκόλλων που να επιτρέπουν στα θύματα να έχουν δικαίωμα σε αστυνομική συνοδεία εφόσον δηλώσουν ότι έχουν πέσει θύματα ενδοοικογενειακής βίας και επιθυμούν να επιστρέψουν στην κατοικία τους για να πάρουν, για παράδειγμα, προσωπικά υπάρχοντα.

Σύσταση υπ' αριθμ. 5: η συμπερίληψη των μέσων προστασίας των θυμάτων, ειδικότερα τη διαταγή προστασίας, στις ενημερωτικές εκστρατείες που αφορούν την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας.

Σύσταση υπ' αριθμ. 6: μείωση της καθυστέρησης έκδοσης των διαταγών προστασίας από τον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων.

Σύσταση υπ' αριθμ. 7: εξέταση των πιθανοτήτων απλούστευσης ή συμπλήρωσης των όρων έκδοσης διαταγών προστασίας με σκοπό την κάλυψη όλων των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας και την επίσπευση της διαδικασίας εκτίμησης του κινδύνου που διατρέχουν τα θύματα.

Σύσταση υπ' αριθμ. 8: πρόβλεψη ότι ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων θα αποφαινεται πάντοτε για τις διάφορες περιπτώσεις για τις οποίες είναι αρμόδιος με εξαίρεση την έκδοση των διαταγών προστασίας σύμφωνα με το άρθρο L. 515-11 του αστικού κώδικα.

Σύσταση υπ' αριθμ. 9: συνέχιση της χαλάρωσης και της εναρμόνισης των όρων διάθεσης του τηλεφώνου σημαντικού κινδύνου, ώστε να αυξηθεί η χρήση του.

Σύσταση υπ' αριθμ. 10: πρόβλεψη, για παράδειγμα στα πλαίσια μιας κυβερνητικής έκθεσης στο Κοινοβούλιο, της ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης της συσκευής τηλεφώνου σημαντικού κινδύνου με σκοπό την αύξηση της χρήσης του.

Σύσταση υπ' αριθμ. 11: εγγύηση, στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγών προστασίας, μιας αποτελεσματικής και άμεσης εισαγγελικής ενημέρωσης από τον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων σχετικά με την επικινδυνότητα ενός φερόμενου βίαιου συζύγου, ειδικότερα σε περίπτωση που αυτός αρνείται να φορέσει το ειδικό βραχιόλι εντοπισμού, με σκοπό να παρθούν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία του θύματος.

Σύσταση υπ' αριθμ. 12: ανάπτυξη και εναρμόνιση των διαδικασιών ανάληψης της ευθύνης της υγειονομικής, κοινωνικής και ψυχολογικής μέριμνας των αυτουργών ενδοοικογενειακής βίας.

Σύσταση υπ' αριθμ. 13: ενίσχυση της διυπουργικής πολιτικής όσον αφορά την εκπαίδευση σχετικά με την ισότητα, εξασφαλίζοντας κυρίως την αποτελεσματική πραγματοποίηση των προβλεπόμενων μαθημάτων σχετικά με αυτό το ζήτημα σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Σύσταση υπ' αριθμ. 14: ανάπτυξη της εκπαίδευσης σχετικά με την ισότητα γυναικών και ανδρών στο πλαίσιο, αφενός, της ηθικής και πολιτικής αγωγής και, αφετέρου, του νέου θεσμού της κοινωνικής θητείας*.

Σύσταση υπ' αριθμ. 15: συνέχιση της ευαισθητοποίησης της γαλλικής κοινωνίας στο σύνολό της σχετικά με τις μορφές και τους παράγοντες επιδείνωσης της ενδοοικογενειακής βίας, με σκοπό κυρίως την ενίσχυση της πρόληψης σε κάθε στάδιο της ζωής.

Σύσταση υπ' αριθμ. 16: προσαρμογή της φροντίδας των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε ατόμου, ανεξαρτήτως τόπου κατοικίας, ηλικίας, αν είναι μετανάστης ή αναπηρίας.

Σύσταση υπ' αριθμ. 17: εκτίμηση του συνόλου των μορφών βίας στη μάχη ενάντια στη βία κατά των γυναικών.

Σύσταση υπ' αριθμ. 18: έκδοση εγκυκλίου απευθυνόμενη σε δικαστικούς λειτουργούς με στόχο τον προσδιορισμό των διαφόρων και κύριων μορφών της ενδοοικογενειακής βίας.

Σύσταση υπ' αριθμ. 19: να καταστεί η επείγουσα και μακράς διάρκειας στέγαση ένα από τα πρωτεύοντα ζητήματα της πολιτικής στη μάχη ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία, με σκοπό να προταθεί στα θύματα μια λογική λύση, προσαρμοσμένη στην ιδιαιτερότητα της κατάστασής τους.

*συσκευή τηλεφώνου για την προστασία θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

*υπηρεσίες με τις οποίες οι πολίτες συνδράμουν στην εθνική ασφάλεια, είτε με την εκπλήρωση υποχρεώσεων, είτε με εθελοντική προσφορά.

I. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

Εδώ και πολλά χρόνια, ο περιορισμός της ενδοοικογενειακής βίας εμποδίζεται από μια έντονη συγκάλυψη και μια βαθιά άγνοια για αυτές τις μορφές βίας, οι οποίες όμως εμφανίζονται έντονα στην κοινωνία. Η ένταξη των ζητημάτων ισότητας στα κυβερνητικά προγράμματα κατά τη διάρκεια των δεκαετιών 1980 και 1990 οδήγησαν σε μια αφύπνιση σχετικά με αυτό το ζήτημα. Το 1997, διατάχθηκε από το Υφυπουργείο για τα γυναικεία δικαιώματα η πρώτη έρευνα εθνικής εμβέλειας σχετικά με τη βία κατά των γυναικών (ENVEFF). Επιτρέποντας την εκτίμηση της σοβαρότητας και του εύρους αυτών των μορφών βίας, αυτή η έρευνα συνεισέφερε ακριβώς στη συνειδητοποίηση της σοβαρότητας του φαινομένου και στη θεσμοθέτηση μιας δημόσιας πολιτικής για τη μάχη ενάντια στη βία κατά των γυναικών. Αυτή η πολιτική εκφράζεται κυρίως μέσω της ψήφισης πολλών ειδικών νόμων, της έντονης κινητοποίησης πολλών τοπικών φορέων και την πραγματοποίηση πέντε διυπουργικών σχεδίων σχετικά με την πρόληψη και τη μάχη ενάντια σε αυτές τις μορφές βίας. Οι διάφορες μέθοδοι που εφαρμόζονται μέσα σε αυτά τα πλαίσια αποτελούν σήμερα ένα νομοθετικό και αξιόπιστο ρυθμιστικό οπλοστάσιο, ορισμένα σημεία του οποίου επιδέχονται, χωρίς αμφιβολία, περαιτέρω βελτίωση.

A. ΟΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΟΥ ΑΠΟΒΛΕΠΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Η ενδοοικογενειακή βία λειτουργεί με βάση ένα ιδιαίτερο σχήμα, το οποίο χαρακτηρίζεται κυρίως από το φαινόμενο του ελέγχου, τη θέληση για διακριτικότητα όσον αφορά τη ζωή του ζευγαριού, το βάρος της οικογενειακής ευθύνης, το βάρος των κοινωνικών συμβάσεων ή ακόμη και την ανησυχία ως προς τις συνέπειες στα παιδιά. Η διαδικασία για την κατανόηση και την αναγνώριση των μορφών βίας, την αποκάλυψη των γεγονότων και τη λήψη αποφάσεων όσον αφορά την οικογενειακή και προσωπική ζωή αποδεικνύεται τις περισσότερες φορές μακροχρόνια και περίπλοκη για τα θύματα. Οι φορείς στους οποίους στρέφονται κατά τη διαδικασία απομάκρυνσής τους από το βίαιο περιβάλλον πρέπει λοιπόν να είναι ειδικά διαμορφωμένοι για αυτήν την ιδιαίτερη διαδικασία που αφορά την ενδοοικογενειακή βία.

1. Η εκπαίδευση του συνόλου των ατόμων που ενδεχομένως εμπλέκονται στη φροντίδα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας

Η αποκάλυψη της βίας που έχουν υποστεί και η μετάβαση από την ιδιωτική τους ζωή στη δημοσιότητα μπορεί να συνεπάγεται πολλές δυσκολίες κατανόησης μεταξύ των γυναικών θυμάτων και των μη εξειδικευμένων επαγγελματιών σε αυτά τα προβλήματα, τα οποία τα θύματα καλούνται να αντιμετωπίσουν.

Αυτό το ζήτημα εκπαίδευσης των φορέων είχε τεθεί από το πρώτο σχέδιο που αφορούσε την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών (2005-2007) το οποίο προέβλεπε την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία απευθύνονταν κυρίως στα όργανα της τάξης, τους κοινωνικούς λειτουργούς, τις μαίες και τους

ιατρούς. Αυτή η θεματική στη συνέχεια διαμορφώθηκε και αναπτύχθηκε εξ ολοκλήρου με βάση τα ακόλουθα σχέδια.

Στην ενδιάμεση αξιολόγηση του 5^{ου} διυπουργικού σχεδίου (2017-2019)⁽¹⁾, σύμφωνα με το πλέγμα του πίνακα παρακολούθησης, το Ανώτατο Συμβούλιο για την ισότητα μεταξύ του γυναικείου και ανδρικού φύλου (HCEfh), θεωρεί ότι αυτή η δράση είναι «στο στάδιο της υλοποίησης».

Εάν πράγματι σημειωνόταν σημαντική πρόοδος σε αυτόν τον τομέα, περισσότεροι τοπικοί σύνδεσμοι και φορείς θα στρέφονταν στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που έχουν πέσει θύματα βίας, οι οποίες βρίσκονται συνεχώς αντιμέτωπες με την έλλειψη κατανόησης, για παράδειγμα, ορισμένων μελών των οργάνων της τάξης ή ορισμένων δικαστικών.

Κατά τη διάρκεια της ακρόασής της, η κα. Nicole Belloubet, Υπουργός Δικαιοσύνης, υπογράμμισε την απόλυτη αναγκαιότητα της εκπαίδευσης των δικαστικών σχετικά με αυτό το ζήτημα, υπενθυμίζοντας αυτό που είχε ήδη υλοποιηθεί και αυτό που η ίδια επιθυμούσε να αναπτυχθεί ώστε να ενισχυθούν οι υπάρχουσες μέθοδοι. *«Καθώς τα περιστατικά συντροφικής βίας φέρουν ορισμένες ιδιαιτερότητες και ψυχολογικοί μηχανισμοί, όπως ο έλεγχος, δεν ήταν ξεκάθαρα αναγνωρισμένοι και καθορισμένοι μέχρι πρόσφατα, επιδίωξα την ενίσχυση της εκπαίδευσης των δικαστικών. Νέες μέθοδοι εκπαίδευσης ήταν διαθέσιμες σε συνεργασία με τη Σχολή Δικαστών όχι μόνο για τους δικαστικούς, αλλά και για το προσωπικό της δικαστικής προστασίας των νέων (PJJ), τους αξιωματικούς της δικαστικής αστυνομίας, τους δικηγόρους και τα σωματεία σε ολόκληρη την επικράτεια. [...]*

Επίσης, νέα στοιχεία έχουν εισαχθεί στην αρχική εκπαίδευση. Τέλος, στο πλαίσιο της υποχρεωτικής συνεχούς εκπαίδευσης των δικαστικών, οι κύκλοι που μεσολαβούν πριν από κάθε αλλαγή πόστου (θεωρητικά κάθε τρία με τέσσερα χρόνια, πρακτικά κάθε δύο χρόνια) αποτελούν ένα σκέλος της καταπολέμησης των περιστατικών συντροφικής βίας»⁽³⁾.

Η υπουργός δικαιοσύνης παρουσίασε επίσης πρακτικά εργαλεία, τα οποία επιτρέπουν την ενίσχυση, με ρεαλιστικό τρόπο, αυτής της πολιτικής εκπαίδευσης και την παροχή βοήθειας στους δικαστικούς ώστε να προσαρμόσουν τις πρακτικές τους ανάλογα με το συγκεκριμένο ζήτημα. Πρόκειται, για παράδειγμα, για «διαδικαστικά πρωτόκολλα» ή ακόμη και για τον «Πρακτικό οδηγό για περιοριστικά μέτρα» ο οποίος πρόσφατα τέθηκε στη διάθεση του προσωπικού του δικαστικού συστήματος.

(1) Έκθεση υπ' αριθμ. 2018-11-21-VIO-37, Ενδιάμεση αξιολόγηση του διυπουργικού σχεδίου (2017(2019) και της πολιτικής ενάντια στη βία που ασκείται στις γυναίκες. Συνέχιση των προσπάθειών για την καλύτερη προστασία των γυναικών θυμάτων και για την καταπολέμηση της ατιμωρησίας των δράστών, εκδόθηκε στις 22 Νοεμβρίου 2018.²

(2) Δράση υπ' αριθμ. 7 του 5^{ου} σχεδίου κινητοποίησης και καταπολέμησης όλων των μορφών βίας που ασκούνται στις γυναίκες (2017-2019), με τίτλο «Εκπαίδευση του συνόλου των ειδικών που έρχονται σε επαφή με γυναίκες που έχουν πέσει θύματα βίας».

(3) Συνεδρίαση της Αντιπροσωπείας της Τετάρτης, 18 Σεπτεμβρίου 2019 – δείτε το βίντεο της συνεδρίασης [εδώ](#).

Η ίδια διαδικασία ενίσχυσης της αρχικής και συνεχούς εκπαίδευσης εφαρμόζεται επίσης και στα όργανα της τάξης. Στην ομιλία του, ο κ. Christophe Castaner, Υπουργός εσωτερικών, δήλωσε σε αυτό το πλαίσιο ότι: «στο ίδιο πνεύμα, βελτιώσαμε την εκπαίδευση των αστυνομικών και των χωροφυλάκων, κάτι το οποίο ήταν απαραίτητο. Πλέον, όλοι στα ιδρύματα αρχικής εκπαίδευσης έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση που αφορά τη σεξουαλική και σεξιστική βία. [...] Θα ενισχύσουμε την εκπαίδευση των αστυνομικών και των χωροφυλάκων ώστε να κατανοήσουν το ζήτημα και να υιοθετήσουν ορθές πρακτικές καθόλη τη διάρκεια της καριέρας τους. Εκτός από την αρχική εκπαίδευση, η οποία έχει ήδη εξασφαλιστεί στη σχολή, επιθυμώ τη θέσπιση ενός συνεχούς εκπαιδευτικού προγράμματος, το οποίο θα επιβάλλεται και θα ενισχύεται σε κάθε στάδιο εξέλιξης της καριέρας των αστυνομικών και των χωροφυλάκων μας, ώστε να είναι ευαισθητοποιημένοι σχετικά με αυτό το ζήτημα»⁽¹⁾.

Η εισηγήτριά σας επικροτεί την πρόοδο που έχει πραγματοποιηθεί όσον αφορά την εκπαίδευση του συνόλου των επαγγελματιών που σχετίζονται με τη φροντίδα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Συγκεκριμένα, θεωρεί πως όλα τα μέρη της εκπαίδευσης πρέπει σήμερα να ενσωματώσουν, με ξεκάθαρο και συστηματικό τρόπο, ειδικές ενότητες γενικότερα για τη βία κατά των γυναικών και, μεταξύ αυτών, για την ενδοοικογενειακή βία. Εάν αυτά τα ζητήματα συμπεριληφθούν σήμερα στην αρχική και συνεχή εκπαίδευση, μπορούν ακόμη να ενισχυθούν. Επιπλέον, η εισηγήτριά σας ζητά την ανάπτυξη των παρασχεθέντων πρακτικών εργαλείων των δικαστικών και των οργάνων της τάξης με στόχο τη γρήγορη εξέλιξη των πρακτικών.

Σύσταση υπ' αριθμ. 1: καθιέρωση της εκπαίδευσης δικαστικών λειτουργών και οργάνων της τάξης σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία και ενίσχυση του επιχειρησιακού σκέλους μέσω της παροχής χρήσιμων εργαλείων και διαδικασιών αναφοράς προσαρμοσμένων στις ανάγκες των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Η εισηγήτριά σας επισημαίνει επίσης πως επικροτεί την πρόσφατη πρωτοβουλία για μια συντονισμένη εκπαίδευση που φέρνει ξανά κοντά τους δικαστικούς λειτουργούς και τους αξιωματικούς της δικαστικής αστυνομίας. Αυτό το είδος διεπιστημονικής εκπαίδευσης επιτρέπει τον καλύτερο συντονισμό των φορέων και την ανάπτυξη της ανταλλαγής καλών πρακτικών. Μεσοπρόθεσμα, αυτή η ανταλλαγή θα επιτρέψει χωρίς αμφιβολία τη βελτίωση των μεθόδων και την επίτευξη αποτελεσματικότητας όσον αφορά τη διαχείριση των φακέλων και τη φροντίδα των θυμάτων.

Οι δικαστικοί λειτουργοί και οι αστυνομικοί ερευνητές δεν πρέπει όμως να είναι οι μόνοι αποδέκτες της κοινής εκπαίδευσης και των προσπαθειών συντονισμού. Οι επαγγελματίες στον τομέα της υγείας, οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι συνήγοροι του πολίτη ή ακόμη και οι πυροσβέστες, πρέπει κι αυτοί να είναι ευαισθητοποιημένοι και εκπαιδευμένοι σχετικά με ειδικά προβλήματα που συνδέονται με την ενδοοικογενειακή βία. Κάθε επαγγελματίας που ενδέχεται να εντοπίσει ή να συνοδεύσει ένα θύμα ενδοοικογενειακής βίας πρέπει να γνωρίζει τα χαρακτηριστικά αυτής της μορφής βίας, καθώς και τις νομικές διατάξεις, τους μηχανισμούς και τις ισχύουσες διαδικασίες.

(1) Συνεδρίαση της Αντιπροσωπείας της Τρίτης, 10 Σεπτεμβρίου 2019 – δείτε το βίντεο της συνεδρίασης [εδώ](#).

Πολλές μορφές εκπαίδευσης και εργαλεία έχουν αναπτυχθεί μέσω του διυπουργικού έργου για την προστασία των γυναικών από τη βία και τη μάχη κατά της σωματεμπορίας (MIPROF), οι οποίες αναμφίβολα θα έπρεπε να είναι ακόμη πιο διαδεδομένες.

Σύσταση υπ' αριθμ. 2: ευρύτερη διάδοση των υπάρχοντων προγραμμάτων εκπαίδευσης και εργαλείων σχετικών με την ιδιαιτερότητα των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας στο σύνολο των αρμόδιων ειδικών για την αντιμετώπιση αυτού του είδους βίας ή σε όσους ενδέχεται να εντοπίσουν ή να συνοδεύσουν ένα θύμα.

2. Ενίσχυση των καταβληθέντων προσπαθειών όσον αφορά την υποδοχή και τη στήριξη των θυμάτων, κυρίως τη στιγμή της κατάθεσης μηνυτήριας αναφοράς

Η υποδοχή και η αρχική στήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας αποτελούν μια καθοριστική στιγμή για τη φροντίδα και τον προσανατολισμό τους προς την έξοδο από αυτή τη μορφή βίας, ακόμη και προς μια διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου εναντίον του θύτη.

Εάν οι προαναφερθείσες προσπάθειες που αφορούν την εκπαίδευση αποτελούν μέρος της απάντησης σε αυτό το ζήτημα, η εισηγήτριά σας εκτιμάει πως και άλλες πρακτικές λύσεις θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν σήμερα. Κάθε μέθοδος που επιτρέπει τη διευκόλυνση της αποκάλυψης της βίας από το θύμα πρέπει να αναπτύσσεται, ώστε τα θύματα να βοηθούνται να ξεπεράσουν τα διάφορα εμπόδια, συγκεκριμένα στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, και κυρίως το φαινόμενο του εξουσιασμού.

Η ανάπτυξη και η αναγνώριση της αξίας του «3919 Violence Femmes Info», τον αριθμό εθνικής εμβέλειας για καταγγελία άσκησης βίας κατά των γυναικών (ενδοοικογενειακή, σεξουαλική, ψυχολογική, καταναγκαστικός γάμος, ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων, παρενόχληση κ.ά.) είναι ένα παράδειγμα αυτού του είδους μεθόδων. Η πρόσφατη εκστρατεία που διενεργήθηκε από την Κυβέρνηση με σκοπό να το γνωστοποιήσει αποδείχθηκε ωφέλιμη και θα έπρεπε, χωρίς αμφιβολία, να επαναληφθεί. Στα πλαίσια της ίδιας λογικής για διευκόλυνση της αναφοράς των περιστατικών άσκησης βίας και στήριξη της υποβολής μήνυσης, παρουσιάστηκε το Νοέμβριο του 2018, μια ειδική διαδικτυακή υπουργική πλατφόρμα για περιστατικά σεξουαλικής ή σεξιστικής βίας. Αυτή η πλατφόρμα, που είναι διαρκώς ανοικτή, επιτρέπει τη γραπτή επικοινωνία με έναν εκπαιδευμένο αστυνομικό ή χωροφύλακα στα περιστατικά σεξουαλικής, σεξιστικής και ενδοοικογενειακής βίας, ο οποίος ακούει το θύμα, το ενημερώνει, κυρίως σχετικά με την υποβολή μήνυσης, και το κατευθύνει προς τις μεθόδους στήριξης και φροντίδας.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν ψηφιακές πλατφόρμες που επιτρέπουν επί του παρόντος την ψηφιακή υποβολή προμήνυσης. Έπειτα από τον νόμο για μεταρρύθμιση στον τομέα της δικαιοσύνης⁽¹⁾, αυτό το είδος πλατφόρμας θα εξελιχθεί ώστε να επιτρέπει την απευθείας ψηφιακή υποβολή μήνυσης. Αυτή η νέα διαδικασία υποβολής μήνυσης πρέπει να αποτελέσει την ευκαιρία για την εφαρμογή ειδικών διαδικασιών παρακολούθησης και για την εγγύηση μιας προσαρμοσμένης αντιμετώπισης, από εκπαιδευμένους επαγγελματίες, των καταγγελιών για ενδοοικογενειακή βία.

(1) Νόμος υπ' αριθμ. 2019-222 της 23 Μαρτίου 2019 σχετικά με τον προγραμματισμό 2018-2022 και τη μεταρρύθμιση στον τομέα της δικαιοσύνης.

Με αφορμή την οργάνωση της Grenelle ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία, η Κυβέρνηση υπενθύμισε επίσης την πρόθεσή της να γενικεύσει τη δυνατότητα υποβολής μήνυσης στο νοσοκομείο. Για τον κ. Christophe Castaner, πρόκειται στην πραγματικότητα για μια προτεραιότητα : « θα γενικεύσουμε τη δυνατότητα που προσφέρεται στα θύματα να υποβάλλουν μήνυση στο πλαίσιο του νοσοκομείου. Ελπίζω ότι οι νομάρχες θα συζητήσουν το συντομότερο δυνατόν με τους περιφερειακούς φορείς υγείας και τις μονάδες υγείας και ότι θα πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες ενέργειες ώστε αυτές οι μέθοδοι να γίνουν αποδοτικές»⁽²⁾. Αυτό το είδος διαδικασιών υπάρχει ήδη σε ορισμένα νοσοκομεία και η εισηγήτριά σας εξακολουθεί να τονίζει την ορθότητα τους. Ωστόσο, θεωρεί ότι η υποβολή μήνυσης στο νοσοκομείο πρέπει να πραγματοποιείται με παροχή προστασίας του θύματος, καθώς και, σε περίπτωση που το θύμα δεν επιθυμεί να υποβάλλει μήνυση, με τη δυνατότητα ασφαλούς φύλαξης των αποδεικτικών στοιχείων ώστε να έχει τον χρόνο να αποφασίσει να κινήσει δικαστικές διαδικασίες.

Αυτή η δυνατότητα υπάρχει ήδη, για παράδειγμα στο Κέντρο Υποδοχής Έκτακτης Ανάγκης για Θύματα Επιθέσεων (CAUVA) του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου (CHU) του Bordeaux, το οποίο προώθησε αυτού του είδους διαδικασίες συγκέντρωσης και φύλαξης αποδεικτικών στοιχείων χωρίς κατάθεση μηνυτήριας αναφοράς, στο πλαίσιο μιας σύμβασης που υπογράφηκε με την εισαγγελική αρχή το 1999.

Σε αυτό το σύστημα διενεργήθηκε πραγματογνωμοσύνη από τις κες. Sophie Auconie και Marie-Pierre Rixain στην ενημερωτική τους έκθεση σχετικά με τον βιασμό. «Στις περιπτώσεις όπου ένα θύμα βιασμού παρουσιάζεται στο CAUVA χωρίς προηγουμένως να έχει υποβάλλει μήνυση, πραγματοποιούνται οι νόμιμες δειγματοληψίες. Στη συνέχεια, υπάρχουν δύο είδη διαδικασιών κατάθεσης μηνυτήριας αναφοράς:

-είτε η κατάθεση μηνυτήριας αναφοράς γίνεται ύστερα στο αστυνομικό τμήμα ή στη χωροφυλακή, έπειτα από ένα προκαθορισμένο ραντεβού,

-είτε η κατάθεση μηνυτήριας αναφοράς γίνεται επιτόπου, συνήθως γιατί το θύμα πρέπει να νοσηλευτεί.

Τέλος, μια τρίτη διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις όπου το θύμα δεν επιθυμεί να υποβάλλει μήνυση, ή τουλάχιστον όχι αμέσως. Πρόκειται για την ιατροδικαστική εξέταση, η οποία γίνεται εκτός ποινικής διαδικασίας και τα αποτελέσματα των δειγματοληψιών σφραγίζονται. Συγκροτείται ένας φάκελος, ο οποίος περιέχει τα ψυχολογικά δεδομένα, ιατροδικαστικά και κοινωνικά. Στο θύμα παρέχεται επίσης διεπιστημονική φροντίδα και του καθίσταται σαφές ότι έχει τη δυνατότητα να ασκήσει ποινική δίωξη εντός τριών ετών, περίοδο κατά την οποία φυλάσσονται τα αποτελέσματα της ιατροδικαστικής έρευνας»⁽¹⁾.

Θεωρώντας το πρότυπο του CAUVA ως επιτυχία, η εισηγήτριά σας θεωρεί ότι θα ήταν εύστοχο να γενικευθεί ώστε να συμπληρώσει και να αναπτύξει τη δυνατότητα, που ανακοινώθηκε από την Κυβέρνηση, κατάθεσης μηνυτήριας αναφοράς στο νοσοκομείο.

(2) Συνεδρίαση της Αντιπροσωπείας της Τρίτης, 10 Σεπτεμβρίου 2019 – δείτε το βίντεο της συνεδρίασης [εδώ](#).

(1) Έκθεση υπ' αριθμ. 720 των κων Mmes Sophie Auconie και Marie-Pierre Rixain σχετικά με τον βιασμό, 22 Φεβρουαρίου 2018.

Σύσταση υπ' αριθμ. 3: χρήση του μοντέλου του κέντρου υποδοχής έκτακτης ανάγκης για θύματα επιθέσεων (CAUVA) του Bordeaux με σκοπό την ανάπτυξη της δυνατότητας υποβολής μήνυσης στο νοσοκομείο και την ενίσχυση αυτής της διαδικασίας μέσω της δυνατότητας συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων χωρίς κατάθεση μηνυτήριας αναφοράς.

Επιπλέον, όσον αφορά τη φροντίδα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας στην αρχή της διαδικασίας εξόδου τους από τις καταστάσεις βίας, **η εισηγήτριά σας επιμένει στην επιτακτική ανάγκη εφαρμογής, με συστηματικό τρόπο, διαδικασιών που να επιτρέπουν στα θύματα την αστυνομική συνοδεία και προστασία, εφόσον έχουν ανάγκη να επιστρέψουν στην κατοικία τους.**

Ο χωρισμός και η αρχή της διαδικασίας εξόδου από τις καταστάσεις βίας αποτελούν κρίσιμες στιγμές, οι οποίες συχνά συνοδεύονται από μια έκρηξη βίας. Το ίδρυμα Fondation des Femmes υπενθυμίζει ακόμη ότι οι γυναίκες δολοφονούνται, σε πολλές περιπτώσεις, τη στιγμή του χωρισμού, συχνά όταν κατατίθεται η μηνυτήρια αναφορά. Πρόκειται λοιπόν για μια **στιγμή** που τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι **ιδιαιτέρως ευάλωτα** κατά τη διάρκεια της οποίας τα όργανα της τάξης πρέπει να είναι **συνεχώς σε επαγρύπνηση.**

Ορισμένες περιοχές έχουν με αυτή την έννοια προωθήσει προσαρμοσμένες διαδικασίες, για παράδειγμα στο Villiers-le-Bel, όπου το θύμα ενδοοικογενειακής βίας έχει τη δυνατότητα να συνοδεύεται από ένα μέλος της δημοτικής αστυνομίας. Η εισηγήτριά σας προτείνει ότι πρέπει να πραγματοποιηθεί μια ανταλλαγή καλών πρακτικών και επιτρέπει τη θέσπιση διαδικαστικών πρωτοκόλλων ώστε κάθε αστυνομικό τμήμα και κάθε τμήμα χωροφυλακής να υιοθετήσουν σε αυτές τις περιπτώσεις την πιο κατάλληλη και προστατευτική διαδικασία για το θύμα.

Σύσταση υπ' αριθμ. 4: ανάπτυξη της ανταλλαγής καλών πρακτικών και της θέσπισης διαδικαστικών πρωτοκόλλων που να επιτρέπουν στα θύματα να έχουν δικαίωμα σε αστυνομική συνοδεία, εφόσον δηλώσουν ότι έχουν πέσει θύματα ενδοοικογενειακής βίας και επιθυμούν να επιστρέψουν στην κατοικία τους για να πάρουν, για παράδειγμα, προσωπικά υπάρχοντα.

1. Πρωτότυπο

INTRODUCTION

En 2017, 130 femmes et 21 hommes ont été tués par leur partenaire.

En 2018, 121 femmes et 28 hommes ont été tués par leur partenaire.

En 2019, à la fin du mois de septembre, 111 femmes ont été tuées par leur partenaire (1).

111 féminicides ont eu lieu depuis le début de l'année et ces chiffres soulignent clairement la gravité et l'urgence de la situation : les violences conjugales tuent et nous devons agir plus rapidement et plus fermement.

On estime qu'en moyenne, 220 000 femmes sont victimes chaque année de violences physiques et/ou sexuelles par leur ancien ou actuel partenaire – ces chiffres devant sans doute être considérés comme une estimation minimale et ne prenant pas en compte l'ensemble des types de violences (psychologiques, économiques, administratives...). D'ailleurs, d'après l'enquête nationale sur les violences envers les femmes en France (ENVEFF), réalisée en 2000, chaque année, environ 10 % des femmes âgées de 20 à 59 ans serait victime de violence de la part de leur partenaire.

Il s'agit donc d'une réalité massive, touchant près d'une femme sur dix, contre laquelle il faut lutter résolument et efficacement. Le Gouvernement a fait de l'égalité entre les femmes et les hommes la grande cause du quinquennat et, cette année encore, cet engagement s'est traduit par une nouvelle action : le lancement du Grenelle contre les violences conjugales le 3 septembre 2019.

En parallèle de ce travail de concertation, de réflexion et de proposition, deux propositions de loi ont été déposées, le 28 août 2019, par M. Aurélien Pradié et Mme Valérie Boyer, visant principalement à agir contre les violences faites aux femmes dans le cadre du couple (2). Compte tenu de l'importance cruciale de ce sujet, la Délégation a souhaité être saisie de ces deux propositions de loi qui abordent principalement quatre sujets : l'amélioration des dispositifs de protection des victimes, le renforcement du suivi des auteurs, la protection des enfants et la définition civile et pénale des violences conjugales.

À travers ces deux propositions de loi votre Rapporteuse a souhaité aborder les violences conjugales de manière pragmatique afin d'améliorer des points concrets de procédures, tout en procédant à une analyse plus globale de ce sujet afin de proposer des pistes de réflexion qui pourront utilement enrichir le travail lancé dans le cadre du Grenelle des violences conjugales et qui doit être le point de départ d'un véritable sursaut national.

Votre Rapporteuse formule 19 recommandations afin d'amplifier et d'adapter les dispositions des propositions de loi. Considérant que l'arsenal législatif et réglementaire est déjà riche, et que des groupes de travail spécifiques sont à l'œuvre dans le cadre du Grenelle contre les violences conjugales et livreront leurs propositions d'ici fin novembre, elle a choisi de privilégier la piste du renforcement de la mise en œuvre des outils déjà existants et de n'ajouter de nouveaux dispositifs que pour combler les éventuelles failles ou pour lever les verrous encore présents.

(1) Chiffre issu du décompte réalisé par le collectif féministe bénévole « Féminicides par compagnon ou ex ».

(2) Proposition de loi de Mme Valérie Boyer n° 2200 relative aux violences au sein des couples et aux incidences de ces dernières sur les enfants et proposition de loi de M. Aurélien Pradié n° 2201 visant à agir contre les violences faites aux femmes.

SYNTHÈSE DES PROPOSITIONS

Recommandation n° 1: pérenniser la formation des magistrats et des forces de l'ordre sur les violences conjugales et en développer le volet opérationnel par la mise à disposition d'outils pratiques et de procédures de référence adaptés à la prise en charge des victimes de violences conjugales.

Recommandation n° 2: diffuser plus largement les formations et les outils existants sur la spécificité des violences conjugales à l'ensemble des professionnels en charge du traitement de ces violences ou susceptibles de détecter ou d'accompagner une victime.

Recommandation n° 3: utiliser le modèle du centre d'accueil d'urgence des victimes d'agressions (CAUVA) de Bordeaux pour développer le dépôt de plainte à l'hôpital et compléter cette procédure par la possibilité du recueil de preuves sans dépôt de plainte.

Recommandation n° 4: développer l'échange de bonnes pratiques et l'édiction de « fiches repères » procédurales pour permettre aux victimes de bénéficier d'un accompagnement par les forces de l'ordre lorsqu'elles déclarent subir des violences conjugales et souhaitent revenir à leur domicile pour, par exemple, récupérer des affaires personnelles.

Recommandation n° 5: intégrer les moyens de protection à la disposition des victimes, en particulier l'ordonnance de protection, aux campagnes de communication sur la lutte contre les violences conjugales.

Recommandation n° 6: réduire le délai de délivrance des ordonnances de protection par le juge aux affaires familiales.

Recommandation n° 7: étudier les possibilités de simplifier ou de compléter les conditions de délivrance d'une ordonnance de protection pour couvrir toutes les situations de violences conjugales et faciliter l'évaluation du danger encouru par les victimes.

Recommandation n° 8: prévoir que le juge aux affaires familiales se prononce systématiquement sur les différents sujets pour lesquels il est compétent à l'occasion de la délivrance d'une ordonnance de protection en application de l'article L. 515-11 du code civil.

Recommandation n° 9: poursuivre l'assouplissement et l'harmonisation des conditions d'attribution du téléphone grave danger, afin d'en accroître le déploiement.

Recommandation n° 10: prévoir, par exemple dans le cadre d'un rapport du Gouvernement au Parlement, l'analyse quantitative et qualitative du dispositif du téléphone grave danger en vue d'en améliorer le déploiement.

Recommandation n° 11: garantir, dans le cadre de la procédure de délivrance d'une ordonnance de protection, une information efficace et sans délai du parquet par le juge aux affaires familiales sur la dangerosité d'un conjoint présumé violent, en particulier dans l'hypothèse où celui-ci serait amené à refuser le port d'un bracelet anti-rapprochement, afin de prendre les mesures nécessaires à la protection de la victime.

Recommandation n° 12: développer et harmoniser les modalités de prise en charge sanitaire, sociale ou psychologique des auteurs de violences conjugales.

Recommandation n° 13: renforcer la politique interministérielle d'éducation à l'égalité, en s'assurant notamment de la mise en œuvre effective des séances prévues sur ce sujet dans tous les établissements scolaires.

Recommandation n° 14: développer l'éducation à l'égalité entre les femmes et les hommes dans le cadre, d'une part, des enseignements moraux et civiques et, d'autre part, du nouveau service national universel.

Recommandation n° 15: continuer à sensibiliser la société française dans son ensemble aux formes et aux facteurs d'aggravation des violences conjugales, afin notamment d'en améliorer la prévention à toutes les étapes de la vie.

Recommandation n° 16: adapter la prise en charge des victimes de violences conjugales aux spécificités de chacune d'entre elles, que ce soit en termes de lieu de résidence, d'âge, de situation d'immigration ou encore de situation de handicap.

Recommandation n° 17: prendre en compte l'ensemble des formes de violences dans la lutte contre les violences faites aux femmes.

Recommandation n° 18: édicter une circulaire à destination des magistrats pour préciser les différentes et principales formes que peuvent prendre les violences conjugales.

Recommandation n° 19: faire de l'hébergement d'urgence et de moyenne durée un des sujets prioritaires de la politique de lutte contre les violences conjugales, afin de proposer aux victimes une solution cohérente et adaptée à la spécificité de leur situation.

I. RENFORCER LES DISPOSITIFS ET LES OUTILS EXISTANTS

Le confinement dans la sphère intime et familiale des violences conjugales a longtemps participé à une dissimulation et à une méconnaissance profonde de ce type de violences, pourtant omniprésent dans la société. L'inscription aux agendas gouvernementaux des enjeux d'égalité au fil des années 1980 et 1990 a conduit à une prise de conscience sur ce sujet. En 1997, est commandée par le Secrétariat d'État aux droits des femmes la première enquête nationale sur les violences faites aux femmes (ENVEFF). Permettant de mesurer l'ampleur et la diversité de ces violences, celle-ci a directement participé à une prise de conscience de la gravité du phénomène et à l'institutionnalisation d'une politique publique de lutte contre les violences à l'encontre des femmes. Cette politique s'est notamment traduite par l'adoption de plusieurs lois dédiées, une forte mobilisation des acteurs de terrain et la mise en place de cinq plans interministériels de prévention et de lutte contre ces violences. Les différents dispositifs institués dans ces cadres constituent aujourd'hui un arsenal législatif et réglementaire solide, dont certains points doivent sans doute encore être renforcés.

A. LES DISPOSITIFS VISANT À MIEUX APPRÉHENDER LES VIOLENCES CONJUGALES

Les violences conjugales fonctionnent selon un schéma particulier, caractérisé notamment par le phénomène d'emprise, la volonté de discrétion quant à la vie du couple, le poids des charges familiales, le poids des conventions sociales ou encore la crainte des conséquences sur les enfants. Le processus pour comprendre et nommer les violences,

révéler les faits et prendre des décisions quant à sa vie familiale et personnelle s'avère la plupart du temps long et complexe pour les victimes. Les acteurs qu'elles sont amenées à rencontrer dans leur démarche de sortie des violences doivent donc être spécifiquement formés sur ce processus particulier des violences conjugales.

1. La formation de l'ensemble des personnels susceptibles d'être impliqués dans la prise en charge des victimes de violences conjugales

La révélation de ces violences et leur passage de l'intimité à la sphère publique peut se traduire par de nombreuses difficultés de compréhension entre les femmes victimes et les professionnels non spécialisés sur ces problématiques, qu'elles sont amenées à rencontrer. Cet enjeu de formation des acteurs a été mis en avant dès le 1er plan de lutte contre les violences faites aux femmes (2005-2007) qui prévoyait le développement de modules de formation à destination, en particulier, des forces de l'ordre, des intervenants sociaux, des sages-femmes et des médecins. Cette thématique a ensuite été reprise et développée tout au long des plans suivants.

Dans son évaluation intermédiaire du 5e plan interministériel (2017-2019) (1), selon la grille du tableau de suivi, le Haut Conseil à l'égalité entre les femmes et les hommes (HCEfh), considère que cette action (2) est « en cours de réalisation ».

Si des progrès importants ont, en effet, été réalisés dans ce domaine, plusieurs associations et acteurs de terrain pointent encore des difficultés rencontrées par les femmes victimes de violence qui se retrouvent régulièrement confrontées à l'incompréhension de la part, par exemple, de certains membres de forces de l'ordre ou de certains magistrats.

Au cours de son audition, Mme Nicole Belloubet, Garde des Sceaux, ministre de la Justice, a souligné l'absolue nécessité de la formation des magistrats sur cette question, rappelant ce qui a déjà été mis en œuvre et ce qu'elle entend développer pour compléter les dispositifs existants. « Parce que la violence au sein du couple comporte certaines spécificités, et que des mécanismes psychologiques - comme l'emprise - n'ont été clairement identifiés et définis que récemment, j'ai également souhaité renforcer l'offre de formation des magistrats. De nouvelles formations ont été ouvertes en collaboration avec l'École de la magistrature non seulement aux magistrats, mais aussi aux personnels de la protection judiciaire de la jeunesse (PJJ), aux officiers de police judiciaire, aux avocats et aux associations sur l'ensemble du territoire national. [...]

Des éléments nouveaux ont également été introduits dans la formation initiale. Enfin, dans le cadre de la formation obligatoire continue des magistrats, les sessions intervenant à chaque changement de fonction – en théorie tous les trois ou quatre ans, en pratique tous les deux ans – comporteront un volet sur la lutte contre les violences au sein du couple » (3).

(1) Rapport n° 2018-11-21-VIO-37, Évaluation intermédiaire du plan interministériel (2017(2019) et de la politique contre les violences faites aux femmes – Poursuivre les efforts pour mieux protéger les femmes victimes et en finir avec l'impunité des agresseurs, publié le 22 novembre 2018.

(2) Action n° 7 du 5e plan de mobilisation et de lutte contre toutes les violences faites aux femmes (2017-2019), intitulée « Former l'ensemble des professionnelles au contact des femmes victimes de violences ».

(3) Audition par la Délégation du mercredi 18 septembre 2019 – voir la vidéo de l'audition.

La Garde des Sceaux a également présenté des outils pratiques permettant de renforcer, de manière très concrète, cette politique de formation et d'aider les magistrats à adapter leurs pratiques en fonction de cette problématique. Il s'agit par exemple de « fiches réflexes » ou encore du Guide pratique de l'ordonnance de protection qui a été récemment mis à la disposition des personnels de justice.

La même démarche de renforcement des formations initiales et continues est également mise en œuvre pour les forces de l'ordre. Lors de son audition, M. Christophe Castaner, ministre de l'Intérieur, a en ce sens indiqué : « dans le même esprit, nous avons amélioré la formation des policiers et des gendarmes ; c'était nécessaire. À l'heure actuelle, ils bénéficient tous en école de formation initiale d'une formation sur les violences sexuelles et sexistes. [...] Nous allons renforcer la formation des policiers et des gendarmes pour qu'ils comprennent les enjeux et adoptent les bons comportements tout au long de leur carrière. En plus de la formation initiale qui est déjà assurée en école, je souhaite qu'un module de formation continue soit instauré ou renforcé à tous les moments de l'évolution de carrière de nos policiers et de nos gendarmes, afin qu'ils soient sensibilisés à cette problématique » (1).

Votre Rapporteuse salue les progrès réalisés en matière de formation de l'ensemble des professionnels impliqués dans la prise en charge des victimes de violences conjugales. Elle considère en effet que tous les pans de la formation doivent aujourd'hui intégrer, de manière distincte et systématique, des modules spécifiquement dédiés aux violences faites aux femmes en général et, parmi elles, aux violences conjugales. Si ces problématiques sont aujourd'hui prises en compte dans la formation initiale et continue, elles peuvent encore être renforcées. Votre Rapporteuse invite, par ailleurs, à développer les outils pratiques mis à disposition des magistrats et des forces de l'ordre pour faire évoluer rapidement les pratiques.

Recommandation n° 1 : pérenniser la formation des magistrats et des forces de l'ordre sur les violences conjugales et en développer le volet opérationnel par la mise à disposition d'outils pratiques et de procédures de référence adaptés à la prise en charge des victimes de violences conjugales.

Votre Rapporteuse tient aussi à saluer la récente initiative de formations conjointes réunissant magistrats et officiers de police judiciaire. Ce type de formations interdisciplinaires permet une meilleure coordination des acteurs et le développement d'échanges de bonnes pratiques. À moyen terme, ces échanges permettront sans doute de faire progresser les méthodes et de gagner en efficacité dans le traitement des dossiers et dans la prise en charge des victimes.

Les magistrats et les enquêteurs ne doivent toutefois pas être les seuls destinataires de formations communes et des efforts de coordination. Les professionnels de santé, les travailleurs sociaux, les médiateurs ou encore les pompiers doivent eux aussi être sensibilisés et formés aux problématiques spécifiques liées aux violences conjugales.

(1) Audition par la Délégation du mardi 10 septembre 2019 – voir la vidéo de l'audition.

Chaque professionnel susceptible de détecter ou d'accompagner une victime de violences conjugales doit avoir connaissance des caractéristiques de ces violences, ainsi que des dispositions légales, dispositifs et procédures en vigueur. Plusieurs formations et outils ont été développés par la mission interministérielle pour la protection des femmes contre les violences et la lutte contre la traite des êtres humains (MIPROF) ; ceux-ci devraient sans doute être encore plus largement diffusés.

Recommandation n° 2 : diffuser plus largement les formations et les outils existants sur la spécificité des violences conjugales à l'ensemble des professionnels en charge du traitement de ces violences ou susceptibles de détecter ou d'accompagner une victime.

2. Consolider les efforts réalisés en matière d'accueil et d'accompagnement des victimes, en particulier au moment du dépôt de plainte

L'accueil et le primo-accompagnement des victimes de violences conjugales constituent un moment-clef dans leur prise en charge et dans leur orientation vers une démarche de sortie de ces violences, voire vers une procédure judiciaire contre leur auteur. Si les efforts de formation mentionnés ci-avant sont une partie de la réponse à cette problématique, votre Rapporteuse estime que d'autres solutions pratiques peuvent aujourd'hui être mises en œuvre. Tout dispositif permettant de faciliter la révélation des violences par la victime doit être développé, afin de les aider à dépasser les différents freins, spécifiques aux violences conjugales, et notamment le phénomène d'emprise.

Le développement et la valorisation du « 3919 Violence Femmes Info », le numéro national de référence pour les femmes victimes de violences (conjugales, sexuelles, psychologiques, mariages forcés, mutilations sexuelles, harcèlement...) est un exemple de ce type de dispositifs. La récente campagne menée par le Gouvernement pour le faire connaître a été bénéfique et devra, sans doute, être renouvelée. Dans cette même logique de facilitation du signalement des violences et d'accompagnement du dépôt de plainte, a été lancée en novembre 2018, une plateforme ministérielle en ligne dédiée aux violences sexuelles ou sexistes. Ouverte en permanence, cette plateforme permet d'entrer en contact, par écrit, avec un policier ou un gendarme formé aux violences sexuelles, sexistes et conjugales, qui écoute la victime, l'informe, notamment sur le dépôt de plainte, et l'oriente vers des dispositifs d'accompagnement et de prise en charge.

En outre, des plateformes numériques permettent pour l'instant de déposer des pré-plaintes en ligne. À la suite de la loi de réforme de la justice (1), ce type de plateforme évoluera pour permettre de déposer directement les plaintes en ligne. Cette nouvelle procédure de dépôt de plainte doit être l'occasion de mettre en œuvre des procédures de suivi spécifique et de garantir un traitement adapté, par des professionnels formés, des plaintes pour violences conjugales.

(1) *Loi n° 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice.*

À l'occasion du lancement du Grenelle contre les violences conjugales, le Gouvernement a également rappelé son intention de généraliser la possibilité de déposer plainte à l'hôpital. Pour M. Christophe Castaner, il s'agit en effet d'une priorité : « nous allons généraliser la possibilité offerte aux victimes de porter plainte au sein des hôpitaux. Je souhaite que les préfets engagent des discussions au plus vite avec les agences régionales de santé et les établissements de santé et que les travaux nécessaires soient achevés au plus tôt afin de rendre ce dispositif opérationnel » (2). Ce type de procédures existe déjà dans certains hôpitaux et votre Rapporteuse tient à souligner leur pertinence. Elle considère cependant que le dépôt de plainte à l'hôpital doit se doubler d'un accompagnement de la victime, ainsi que, dans le cas où la victime ne souhaite pas porter plainte, d'une possibilité de conserver les preuves de manière sécurisée pour lui laisser le temps de se décider à s'engager dans une démarche judiciaire.

Cette possibilité existe déjà, par exemple au Centre d'accueil d'urgence des victimes d'agressions (CAUVA) du centre hospitalier universitaire (CHU) de Bordeaux, qui a mis en place ce type de procédures de recueil et de conservation de preuves sans dépôt de plainte, dans le cadre d'une convention signée avec le parquet en 1999.

Ce système a été expertisé par Mmes Sophie Auconie et Marie-Pierre Rixain dans leur rapport d'information sur le viol. *« Dans les cas où une victime de viol se présente au CAUVA sans avoir préalablement déposé plainte, les prélèvements légaux sont effectués. Puis deux types de procédures de dépôt de plainte existent :*

- soit le dépôt de plainte se fait ensuite en commissariat ou en gendarmerie lors d'un rendez-vous fixé en amont ;*
- soit le dépôt de plainte se fait sur place, le plus souvent parce que la victime doit être hospitalisée.*

Enfin, une troisième procédure est appliquée pour les cas dans lesquels la victime ne veut pas porter plainte, ou du moins pas immédiatement : l'examen médico-légal est alors pratiqué hors procédure pénale et les prélèvements sont mis sous scellés ; un dossier conservatoire, contenant les données psychologiques, médico-légales et sociales, est également établi ; la victime est aussi prise en charge de manière pluridisciplinaire et il lui est expliqué qu'elle a la possibilité d'engager des poursuites pendant trois ans, période pendant laquelle les relevés médico-légaux sont conservés » (1).

Considérant le modèle du CAUVA comme une réussite, votre Rapporteuse considère qu'il serait pertinent de le généraliser pour compléter et déployer la possibilité, annoncée par le Gouvernement, du dépôt de plainte à l'hôpital.

Recommandation n° 3 : utiliser le modèle du centre d'accueil d'urgence des victimes d'agressions (CAUVA) de Bordeaux pour développer le dépôt de plainte à l'hôpital et compléter cette procédure par la possibilité du recueil de preuves sans dépôt de plainte.

(2) Audition par la Délégation du mardi 10 septembre 2019 – voir la vidéo de l'audition.

(1) Rapport n° 721 de Mmes Sophie Auconie et Marie-Pierre Rixain sur le viol, 22 février 2018.

Par ailleurs, concernant la prise en charge des victimes de violences conjugales au début de leur démarche de sortie des violences, **vosre Rapporteurse insiste sur l'impérieuse nécessité de mettre en œuvre, de manière systématique, des procédures permettant aux victimes d'être accompagnées et protégées par les forces de l'ordre lorsqu'elles ont besoin de revenir à leur domicile.** La séparation et le début de la procédure de sortie des violences sont des moments cruciaux souvent marqués par une explosion de la violence. La Fondation des Femmes rappelle d'ailleurs que les féminicides ont lieu, dans bien des cas, au moment des séparations, souvent quand les plaintes ont été déposées. Il s'agit donc d'un **moment de particulière vulnérabilité** de la victime de violences conjugales pendant lequel les forces de l'ordre doivent faire preuve d'une **vigilance sans faille.**

Certains territoires ont en ce sens mis en place des procédures adaptées, par exemple à Villiers-le-Bel, où à la victime de violences conjugales a la possibilité d'être escortée par un policier municipal. Vosre Rapporteurse suggère qu'un échange de bonnes pratiques soit réalisé et permette d'édicter des « fiches repères » pour que chaque commissariat et chaque gendarmerie adopte en ces cas-là la marche à suivre la plus adaptée et la plus protectrice pour la victime.

Recommandation n° 4 : développer l'échange de bonnes pratiques et l'édiction de « fiches repères » procédurales pour permettre aux victimes de bénéficier d'un accompagnement par les forces de l'ordre lorsqu'elles déclarent subir des violences conjugales et souhaitent revenir à leur domicile pour, par exemple, récupérer des affaires personnelles.

2. Μεταφραστικός σχολιασμός

3.1 Εισαγωγή

Ανέκαθεν, η βία οποιασδήποτε μορφής κατά των γυναικών, η ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα αλλά και τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας αποτελούσαν μείζονος ενδιαφέροντος κοινωνικά ζητήματα. Καθώς πρόκειται για επίκαιρα και επείγοντα θέματα, θεώρησα πως θα ήταν αρκετά ενδιαφέρον για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας να αναζητήσω και να μελετήσω κάποιο κείμενο σχετικό με αυτά. Το κείμενο με το οποίο επέλεξα να εργαστώ είναι μία ενημερωτική έκθεση της γαλλικής Εθνοσυνέλευσης, με θέμα τα δικαιώματα των γυναικών, την ισότητα ευκαιριών μεταξύ του γυναικείου και ανδρικού φύλου και το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας στη Γαλλία. Ο λόγος που επέλεξα να μεταφράσω το συγκεκριμένο κείμενο είναι ότι δεν καλύπτει ένα, αλλά πολλά από τα ανωτέρω φλέγοντα κοινωνικά ζητήματα, τα οποία αφορούν όλους τους ανθρώπους, όλα τα έθνη και τις κυβερνήσεις τους και όλες τις κοινωνικές ομάδες. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι αναφέρεται σε προτάσεις νόμου και σε συστάσεις που ενδεχομένως θα μπορούσαν να φέρουν κάποιες αλλαγές προς το καλύτερο. Μέσα από τη μετάφραση του συγκεκριμένου αποσπάσματος προέκυψαν και οι σκέψεις που ακολουθούν.

3.2 Πραγματολογικά σχόλια

Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, θα αναπτύξω αρχικά τις πραγματολογικές πτυχές του θέματος και θα αναφερθώ στη μεθοδολογία και την τακτική που ακολούθησα. Όταν ολοκληρωθεί αυτό το μέρος, θα προχωρήσω στα καθαρώς μεταφραστικά σχόλια και στα σημεία του κειμένου που με δυσκόλεψαν περισσότερο. Εφόσον η έκθεση η οποία μετέφρασα ήταν μία έκθεση της Εθνοσυνέλευσης, αξίζει να σημειωθούν μερικά πράγματα σχετικά με αυτή, τα οποία έμαθα κατά την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας και τα οποία βρήκα εξαιρετικά ενδιαφέροντα. Η Εθνοσυνέλευση είναι μία από τις δύο συνελεύσεις του γαλλικού Κοινοβουλίου που αποτελείται από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του έθνους. Όσον αφορά τη γαλλική Εθνοσυνέλευση, τα μέλη της είναι γνωστά ως «députés». Υπάρχουν 577 μέλη (députés), ενώ η θητεία των μελών της Εθνοσυνέλευσης είναι πενταετής. Η επίσημη έδρα της είναι το Palais Bourbon δίπλα στο Σηκουάνα και φυλάσσεται από τη γαλλική δημοκρατική φρουρά. Ιδιαίτερη εντύπωση μου έκανε το γεγονός ότι οι θέσεις που καταλαμβάνουν οι βουλευτές σχετίζονται με τις πολιτικές τους πεποιθήσεις. Στα δεξιά έδρανα κάθονται οι πιο συντηρητικοί και στα αριστερά οι πιο προοδευτικοί.

Όσον αφορά το κείμενο εργασίας, πρόκειται για την έκθεση υπ' αριθμόν 2280 της Εθνοσυνέλευσης, της βουλευτού Fiona Lazaar. Είναι μία ενημερωτική έκθεση, που έχει ως σκοπό να παρουσιάσει τα δεδομένα που επικρατούν σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία, τη βία κατά των γυναικών και τις προτάσεις νόμου για τη στήριξη, τη φροντίδα και την προστασία των θυμάτων στη Γαλλία, αλλά και να ενημερώσει σχετικά με τις εξελίξεις και τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την εξάλειψη, ή έστω τη μείωση τέτοιων περιστατικών. Απευθύνεται σε όλους όσους ενδιαφέρονται για τη γαλλική νομοθεσία, την ψήφιση νόμων αλλά και σε όσους ενδιαφέρονται για τα κοινωνικά ζητήματα γενικότερα και συγκεκριμένα για το μείζον ζήτημα της ισότητας μεταξύ του γυναικείου και ανδρικού φύλου και της βίας κατά των γυναικών. Το ύφος του κειμένου είναι επίσημο, καθώς παρατηρείται ειδική ορολογία με έντονο το στοιχείο της επίκλησης στη λογική, παθητική σύνταξη και σε πολλά σημεία τριτοπρόσωπος λόγος. Είναι επίσης φροντισμένο, καθώς γίνεται προσεκτική χρήση

διαρθρωτικών λέξεων και υπάρχει έλλειψη πλατειασμών, αλλά κυρίως είναι ενημερωτικό, αφού όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως πρόκειται για μία ενημερωτική έκθεση που έχει ως σκοπό την παροχή πληροφοριών. Όσον αφορά τη συντάκτρια της έκθεσης, την κα. Fiona Lazaar, πρόκειται για μία Γαλλίδα βουλευτή του κόμματος «La République En Marche!», η οποία εξελέγη στη Γαλλική Εθνοσυνέλευση στις 18 Ιουνίου 2017, εκπροσωπώντας την 5^η εκλογική περιφέρεια του Val-d'Oise. Στο κοινοβούλιο, είναι μέλος της Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων. Εκτός από το κοινοβουλευτικό της έργο, η κα. Lazaar διορίστηκε για να προεδρεύει του Εθνικού Συμβουλίου κατά της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού, ενώ έχει ενεργό ρόλο σε δράσεις όπως για παράδειγμα η υπεράσπιση της ελευθερίας των δασκάλων να φορούν hijab.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η έκθεση πραγματεύεται τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα ευκαιριών μεταξύ του γυναικείου και του ανδρικού φύλου στη Γαλλία. Πιο συγκεκριμένα, η έκθεση ξεκινά με μία εισαγωγή, στην οποία τονίζεται η σοβαρότητα και η συχνότητα των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας, καθώς σημειώνεται πως πρόκειται για μία πραγματικότητα που αγγίζει σχεδόν μία στις έξι γυναίκες στη Γαλλία και πως έχουν κατατεθεί δύο προτάσεις νόμου, με στόχο την κινητοποίηση ενάντια στη βία κατά των γυναικών στα πλαίσια μίας κακοποιητικής σχέσης. Στη συνέχεια, γίνεται μία συνθετική παρουσίαση 19 προτάσεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση και την προσαρμογή των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, στην οποία δίνεται έμφαση, μεταξύ άλλων, στη σημασία της εκπαίδευσης των δικαστικών λειτουργών, στη συμπερίληψη των μέσων προστασίας των θυμάτων και στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης σχετικά με την ισότητα γυναικών και ανδρών. Αναφέρεται επίσης στις μεθόδους προστασίας και φροντίδας των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και των παιδιών που βρίσκονται σε ένα τέτοιο οικογενειακό περιβάλλον. Το κείμενο εστιάζει επίσης στην πρόταση νόμου που αφορά στα περιστατικά συντροφικής βίας και τις επιπτώσεις που αυτά έχουν στην ψυχολογία και την ψυχосύνθεση των παιδιών που εμπλέκονται σε τέτοιες υποθέσεις καθώς και στην πρόταση νόμου που στοχεύει στη δράση ενάντια στη βία κατά των γυναικών.

3.3 Μεταφραστικά σχόλια

Έχοντας αναπτύξει τα πραγματολογικά σχόλια του κειμένου, μπορούμε να περάσουμε στα καθαρώς μεταφραστικά σχόλια. Όσον αφορά τις δυσκολίες και τα εμπόδια που συνάντησα κατά τη διάρκεια της μετάφρασης του συγκεκριμένου κειμένου, θα ξεκινήσω από το λεξιλογικό επίπεδο. Ήρθα σε δίλημμα για το εάν θα έπρεπε να προβώ στη μετάφραση των ονομασιών «Protection Judiciaire de la Jeunesse (PJJ)», «Haut Conseil à l'égalité entre les femmes et les hommes (HCEfh)» και «Mission Interministérielle pour la Protection des Femmes contre les violences et la lutte contre la traite des êtres humains (MIPROF)». Εν τέλει, επέλεξα αυτές τις ονομασίες θεσμών να τις μεταφράσω ως «Δικαστική Προστασία των Νέων (PJJ)», «Ανώτατο Συμβούλιο για την ισότητα μεταξύ του γυναικείου και ανδρικού φύλου (HCEfh)» και «διυπουργικό έργο για την προστασία των γυναικών από τη βία και τη μάχη κατά της σωματεμπορίας (MIPROF)» καθώς τις βρήκα σε αρκετά παράλληλα κείμενα και θεώρησα πως εάν κάποιος Έλληνας αναγνώστης θελήσει να μάθει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτές, εάν τις έχει μεταφρασμένες θα μπορέσει να τις αναζητήσει με μεγαλύτερη ευκολία. Μία ακόμη δυσκολία που αντιμετώπισα ήταν η μετάφραση των όρων «Garde des Sceaux» και «travail de concertation», καθώς δεν τους είχα ξανασυναντήσει στο παρελθόν σε κάποιο άλλο κείμενο. Τελικά, με τη βοήθεια διάφορων παράλληλων κειμένων και λεξικών, τους απέδωσα ως «υπουργός δικαιοσύνης» και «διαβουλεύσεις». Επιπλέον, δεν

προέβηκα στη μετάφραση των ονομάτων της έρευνας «ENVEFF», του πολιτικού διαλόγου που ονομάζεται «Grenelle» και της ακτιβιστικής φεμινιστικής συλλογικότητας «Féminicides par compagne ou ex», καθώς έπειτα από έρευνα στο διαδίκτυο συνειδητοποίησα πως δεν υπάρχει μετάφραση αυτών των όρων και θεσμών στην ελληνική γλώσσα.

Με προβληματίσε επίσης η μετάφραση κάποιων λέξεων, οι οποίες στα λεξικά είχαν πάνω από μία επιλογή απόδοσης. Για παράδειγμα, η λέξη «Délégation» μπορεί να μεταφραστεί και ως Αντιπροσωπεία και ως Επιτροπή. Στη συγκεκριμένη περίπτωση επέλεξα να την αποδώσω ως Αντιπροσωπεία γιατί αυτή η λέξη είδα να χρησιμοποιείται και σε άλλα παράλληλα κείμενα. Ακόμη, η λέξη «Recommandation» μεταξύ άλλων μπορεί να αποδοθεί ως σύσταση, ως οδηγία, ως αναγγελία ή ως εισήγηση. Στη μετάφρασή μου επέλεξα την πρώτη απόδοση, καθώς με αυτή θα υπήρχε ένα σωστό μεταφραστικό αποτέλεσμα. Το ίδιο δίλημμα αντιμετώπισα και για τις λέξεις «formation» και «synthèse». Στην πρώτη περίπτωση, ήμουν ανάμεσα από τις αποδόσεις εκπαίδευση, κατάρτιση και διαμόρφωση και επέλεξα την πρώτη, διότι σύμφωνα με τα παράλληλα κείμενα που μελέτησα και το νόημα του κειμένου μου αυτή ήταν η ορθή επιλογή. Στη δεύτερη περίπτωση, στα λεξικά βρήκα τις αποδόσεις σύνθεση, επισκόπηση και σύνοψη, αλλά στο τέλος επέλεξα να μεταφράσω τη λέξη ως συνθετική παρουσίαση, γιατί έτσι το συνάντησα σε παράλληλα κείμενα. Επίσης, με δυσκόλεψε η μετάφραση της λέξης «féminicide», καθώς στο λεξικό την έβρισκα ως γυναικοκτονία, αλλά θεώρησα ότι δεν ταίριαζε αυτή η απόδοση με το ύφος και το νόημα του κειμένου. Έτσι, μετέφρασα τη λέξη περιφραστικά ως «γυναίκες δολοφονήθηκαν».

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της μεταφραστικής διαδικασίας είχα πάντα κατά νου ότι οι λέξεις δε συνδυάζονται τυχαία σε καμία γλώσσα και ότι πάντα υπάρχουν περιορισμοί στον τρόπο με τον οποίο οι λέξεις μπορούν να συνδυαστούν ώστε να προκύψει κάποιο νόημα. Για παράδειγμα, τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει ένας μεταφραστής στη μετάφραση των συνάψεων είναι ότι μπορεί να κάνει το λάθος να υιοθετήσει τη μέθοδο της κατά λέξη μετάφρασης, ενώ δεν υπάρχει ακριβής αντιστοιχία για τη συγκεκριμένη σύνθεση. Η λύση σε ένα τέτοιο πρόβλημα είναι η μέθοδος της πιο ελεύθερης μετάφρασης, φροντίζοντας φυσικά να μην αλλοτριωθεί το νόημα και το ύφος του κειμένου. Για παράδειγμα, σε κάποιο σημείο του κειμένου συνάντησα τη φράση «réalité massive» και καθώς στα ελληνικά δεν υπάρχει αντίστοιχη απόδοση, τη μετέφρασα ως «πραγματικότητα». Φυσικά, η ουσία της πρότασης δεν αλλοιώθηκε, καθώς το νόημα που ήθελε να περάσει γινόταν ξεκάθαρο και στη συνέχεια της πρότασης. Αντίστοιχα, σε ένα άλλο σημείο συνάντησα τη φράση «dans le cadre du couple». Καθώς αν τη μετέφραζα κατά λέξη δε θα έβγαζε κάποιο νόημα, τη μετέφρασα ως «στα πλαίσια μιας κακοποιητικής σχέσης», ώστε να υπάρχει συνοχή στο ελληνικό κείμενο και να μη θυμίζει μετάφρασμα.

Στη συνέχεια, έχουμε το γραμματικό επίπεδο. Η γραμματική αποτελείται από ένα σύνολο κανόνων που ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι επιμέρους ενότητες, όπως για παράδειγμα οι λέξεις και οι φράσεις, μπορούν να συνδυαστούν σε μία γλώσσα. Έτσι, ως προς το γραμματικό επίπεδο θα αναφερθώ σε κάποιες βασικές ενέργειες που ακολούθησα για να μεταφράσω και να αποδώσω όσο καλύτερα γίνεται το νόημα του πρωτοτύπου σύμφωνα με τις γλωσσικές συμβάσεις της γλώσσας στόχου. Πιο συγκεκριμένα, επέλεξα να κάνω αναστροφή του ρήματος στη φράση «deux propositions de loi ont été déposées», όπου το μετέφρασα ως «κατατέθηκαν δύο προτάσεις νόμου». Επέλεξα να κάνω αυτή την αναστροφή έτσι ώστε το μετάφρασμα να μην ξενίζει στον αναγνώστη και να μην είναι ξεκάθαρο πως πρόκειται για ένα μεταφρασμένο κείμενο. Μία άλλη αλλαγή ήταν ότι στη φράση «afin

d'amplifier et d'adapter les dispositions des propositions de loi » η μετάφραση που έκανα ήταν «με σκοπό την ενίσχυση και την προσαρμογή των διατάξεων των προτάσεων νόμου». Αντί λοιπόν να χρησιμοποιήσω ρήμα για να αποδώσω αυτή τη φράση, παρατήρησα ότι σύμφωνα με τη γραμματική σε συνδυασμό με το λεξιλόγιο κάτι τέτοιο ήταν αδύνατον. Έτσι δεν τη μετέφρασα χρησιμοποιώντας ρήμα, αλλά κάνοντας τα ρήματα ουσιαστικά. Μία αντίστοιχη τακτική ακολούθησα και σε επόμενα σημεία του κειμένου, όπου συνάντησα τη φράση «*perenniser la formation des magistrats*», την οποία απέδωσα ως «συνεχιζόμενη εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργιών», και τη φράση «*Renforcer les dispositifs et les outils existants*», την οποία μετέφρασα ως «Ενίσχυση των υπαρχόντων μεθόδων και εργαλείων», για τους λόγους που εξήγησα πιο πάνω.

Όπως γνωρίζουμε από όσα έχουμε διδαχθεί, από τις εργασίες μετάφρασης κειμένων που έχουμε εκπονήσει έως τώρα και από τα βιβλία θεωρίας που έχουμε μελετήσει, είναι απαραίτητο κατά τη διάρκεια της μετάφρασης ενός κειμένου να είμαστε απολύτως συγκεντρωμένοι στο έργο μας και να χρησιμοποιούμε την κατάλληλη μεθοδολογία και τους κατάλληλους κανόνες, προκειμένου να είμαστε σε θέση να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες που ενδεχομένως συναντήσουμε. Αρχικά, κάποιος που ασχολείται με το αντικείμενο της μετάφρασης μπορεί πολύ εύκολα να καταλάβει πως η καλή γνώση της ξένης γλώσσας, αν και είναι αναμφίβολα απαραίτητη, δεν αρκεί από μόνη της για να εκπονηθεί μία αξιόλογη μετάφραση. Ο μεταφραστής πρέπει να διαθέτει γνώσεις σχετικά με το εκάστοτε θέμα που πραγματεύεται το κείμενο αφετηρίας και παράλληλα να είναι εξοικειωμένος με τις διάφορες μεταφραστικές μεθόδους και τεχνικές. Για τον λόγο αυτό, αφότου διάλεξα το κείμενο με το οποίο ήθελα να εργαστώ, πριν ξεκινήσω οποιαδήποτε απόπειρα μετάφρασης θεώρησα πως έπρεπε να αναζητήσω σχετικά κείμενα, άρθρα και οποιαδήποτε άλλη έγκυρη πηγή, προκειμένου να μελετήσω, να μάθω και να κατανοήσω περισσότερα πράγματα σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη το θέμα της έκθεσης που μετέφρασα, έψαξα για παράλληλα κείμενα και άρθρα στο διαδίκτυο που αφορούσαν την κοινωνική πραγματικότητα που επικρατεί γύρω από αυτό το ζήτημα, τόσο στην Ελλάδα όσο και στη Γαλλία, καθώς και για εκθέσεις της Εθνοσυνέλευσης με την ίδια θεματολογία. Αυτό το έκανα χρησιμοποιώντας στην αναζήτησή μου κυρίως λέξεις ή φράσεις-κλειδιά, όπως «ισότητα μεταξύ του γυναικείου και ανδρικού φύλου», «βία προς τις γυναίκες στη Γαλλία», «ενδοοικογενειακή βία», «κινητοποίηση ενάντια στη βία κατά των γυναικών», «προτάσεις νόμου που αφορούν τα περιστατικά συντροφικής βίας» και άλλες παρόμοιες. Με τον τρόπο αυτό, μπόρεσα να κατανοήσω καλύτερα το κείμενο αφετηρίας αλλά και να εντοπίσω σε κάποιες περιπτώσεις τον τρόπο με τον οποίο εμφανίζονταν συχνά κάποιες εκφράσεις, πράγμα το οποίο με βοήθησε στη μετάφρασή τους.

Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να μη διαφεύγει της προσοχής μας πως το πρωτότυπο είναι ένα επίσημο κείμενο με αυστηρό και ακαδημαϊκό ύφος και καθώς υπέθεσα πως το μετάφρασμα απευθύνεται στο ίδιο κοινό με αυτό του πρωτοτύπου, θεώρησα απαραίτητο να διατηρήσω την ίδια δομή και το ίδιο ύφος. Αξίζει να σημειωθεί επίσης πως στο πρωτότυπο κείμενο υπάρχουν πολλές και σημαντικές πληροφορίες, το νόημα και η ουσία των οποίων δεν έπρεπε σε καμία περίπτωση να χαθούν ή να παραποιηθούν. Έτσι, μετέφρασα την έκθεση με πολύ συγκέντρωση, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη σωστή και κατάλληλη χρήση λεξιλογίου και σύνταξης, ώστε να υπάρξει ένα αποτέλεσμα με συνοχή και συνεπώς ικανοποίηση των προσδοκιών του αναγνωστικού κοινού και των ενδιαφερομένων.

Όσον αφορά τα βοηθήματα και τις πηγές που χρησιμοποίησα, ήταν κυρίως διαδικτυακά άρθρα και λεξικά. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να μάθω περισσότερες πληροφορίες για την Εθνοσυνέλευση αλλά και για το ζήτημα της ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα και της βίας κατά των γυναικών, ανέτρεξα σε διάφορες άλλες εκθέσεις της γαλλικής Εθνοσυνέλευσης, σε διάφορα έγκυρα άρθρα και σε συνεντεύξεις ατόμων σχετικές με αυτό το ζήτημα. Ακόμη, σε ορισμένες περιπτώσεις όπου χρειάστηκα διευκρίνιση για κάποια από τα νομικά ζητήματα που συνάντησα στο κείμενο εργασίας, ανέτρεξα στο site EUR-Lex. Τα λεξικά που χρησιμοποίησα ήταν και διαδικτυακά αλλά και έντυπα. Από τα διαδικτυακά λεξικά χρησιμοποίησα το μεταφραστικό κέντρο των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (IATE), ενώ από έντυπα λεξικά χρησιμοποίησα το γαλλο-ελληνικό λεξικό Larousse των εκδόσεων Πατάκη, το ελληνο-γαλλικό λεξικό των εκδόσεων Τσιγαρίδα, το γαλλο-ελληνικό και ελληνο-γαλλικό λεξικό νομικών όρων της Νομικής Βιβλιοθήκης, το λεξικό Le Petit Robert και το βιβλίο γαλλικής γραμματικής Bescherelle. Εξαιρετικά χρήσιμες αποδείχθηκαν επίσης και οι σημειώσεις, κυρίως λεξιλογίου, που είχα συγκεντρώσει από τα μαθήματα Νομικής Μετάφρασης που έχω παρακολουθήσει.

3.4 Επίλογος

Καταλήγοντας, όπως ανέφερα και προηγουμένως, μέσα από τα διάφορα κείμενα που έχω κληθεί να μεταφράσω έως τώρα, αλλά και μέσα από τη διαδικασία εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας, έχω φτάσει στο εύλογο συμπέρασμα πως είναι αδύνατον να έχουμε ένα αξιόλογο μεταφραστικό αποτέλεσμα εάν δεν κάνουμε πρώτα μία έρευνα σχετικά με το εκάστοτε ζήτημα και εάν δε γνωρίζουμε εις βάθος τουλάχιστον κάποια στοιχειώδη πράγματα για αυτό. Με την ίδια λογική βάση, είναι εξαιρετικά σημαντικό να είμαστε πολύ προσεκτικοί και σχολαστικοί μεταφράζοντας οποιοδήποτε κείμενο, καθώς σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αλλοιώσουμε το νόημα, το ύφος και το μήνυμα που θέλει να περάσει και να προσπαθούμε πάντα ώστε να υπάρχει ένα αποτέλεσμα με συνοχή, λογική συνέχεια και συνεπώς ικανοποίηση των προσδοκιών του κοινού αλλά και ικανοποίηση του ίδιου του μεταφραστή, εφόσον θα έχει παρουσιάσει ένα αξιόλογο αποτέλεσμα. Σε κάθε περίπτωση, οφείλω να τονίσω πως οι τεχνικές, οι μέθοδοι, οι κανόνες, οι τρόποι σκέψεις και κυρίως η πειθαρχία που μας έχουν διδάξει οι καθηγητές μας έχουν αποτελέσει τον καλύτερο, τον πιο αξιόπιστο και τον πιο αποδοτικό «οδηγό» σε όλο αυτό το ταξίδι της μετάφρασης που έχουμε διανύσει και πιστεύω πως όλα όσα έχουμε διδαχθεί θα συνεχίσουν να μας συντροφεύουν σε όλη τη διάρκεια της μεταφραστικής μας πορείας.

Ιστογραφία και βιβλιογραφία

- FRA. (2014, Μάρτιος 05). «Βία κατά των γυναικών: πανευρωπαϊκή έρευνα Τα αποτελέσματα με μια ματιά». Ανακτήθηκε από:
<https://fra.europa.eu/el/publication/2020/kata-ton-gynaikon-panyropaiki-ereyna-ta-apotelesmata-me-mia-matia>
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2020, Νοέμβριος 25). «‘Orange the World’: OXI στη βία κατά των γυναικών!». Ανακτήθηκε από:
<https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/society/20201119STO92007/orange-the-world-ochi-sti-via-kata-ton-gynaikon>
- ASSEMBLÉE NATIONALE. (2019, Οκτώβριος 02). «Rapport d’information fait au nom de la délégation aux droits des femmes et à l’égalité des chances entre les hommes et les femmes». Ανακτήθηκε από:
https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/rapports/ega/l15b2280_rapport-information
- ASSEMBLÉE NATIONALE. (2019, Οκτώβριος 02). «Rapport fait au nom de la commission des lois constitutionnelles, de la législation et de l’administration générale de la république sur la proposition de loi». Ανακτήθηκε από:
https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/rapports/cion_lois/l15b2285_rapport-fond
- Εκδόσεις Πατάκη σε συνεργασία με τον εκδοτικό οίκο Larousse. Γαλλοελληνικό λεξικό Πατάκης.
- Emmanuel Gardounis, Martha Kavvatha, Filia Kiranoudi, Naya Pappa, Konstantinos Tsimaras. Γαλλοελληνικό και Ελληνογαλλικό λεξικό νομικών όρων. NOMIKI BIBLIOTHIKI.
- Dimitris Pantélodimos, Constantin Kaitéris. Ελληνογαλλικό λεξικό. Εκδόσεις Τσιγαρίδα.

